

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Глущенко Світлани Ігорівни «Механізми реструктуризації в системі інтеграційних відносин аграрних підприємств», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дослідження. Стабілізація розвитку сільськогосподарського виробництва, нормалізація протікання відтворювальних процесів в аграрному секторі економіки держави неможлива без досягнення певного рівня ефективності основної діяльності аграрних підприємств. Вказана проблема є складною, багатогранною та багаторівневою, а її ефективне розв'язання передбачає теоретичне, методологічне, методичне та практичне вирішення цілої низки наукових завдань, чільне місце серед яких займає адаптація умовам сьогодення наукових поглядів на ефективність функціонування аграрних підприємств в умовах поглиблення інтеграційних процесів в аграрній сфері. Результатом таких наукових розвідок мають стати відповідні теоретичні узагальнення, методичні підходи та практичні рекомендації, використання яких дозволить підвищити ефективність виробничо-комерційної діяльності суб'єктів сільськогосподарського виробництва, зокрема аграрних підприємств.

Наразі сільськогосподарське виробництво здійснюється в умовах помітного браку фінансових ресурсів для повноцінної реалізації інноваційно-інвестиційної моделі свого розвитку. При цьому стабілізація розвитку суб'єктів аграрного виробництва вимагає набуття відтворювальними процесами розширеного характеру за рахунок внутрішніх, в крайньому випадку, внутрішньогалузевих резервів. Втім, з огляду на низьку інвестиційну привабливість аграрного сектора вітчизняної економіки, недосконалість реалізації економічних інтересів товаровиробників та низку причин суб'єктивного характеру поглиблення агропромислової, виробничої та збутової

інтеграції суб'єктів аграрного ринку виявляється одним з найбільш доцільних шляхів відкриття доступу до використання вказаних внутрішніх резервів. Реалізація цього шляху передбачає використання низки засобів та інструментів організаційного, правового та економічного характеру, впорядковані сукупності яких складають фрагменти відповідних інтеграційних механізмів. Одним з центральних серед зазначених механізмів наразі стали інтеграційні механізми реструктуризації підприємств, які дозволяють інтенсифікувати інтеграційні процеси, виконувати зміни організаційно-правових та організаційно-економічних зв'язків суб'єктів інтеграції тощо. Саме цим зумовлюється актуальність обраної теми дисертаційного дослідження С.І. Глущенко.

Представлене дисертаційне дослідження пов'язане з виконанням науково-дослідної роботи Сумського національного аграрного університету за темою «Управління конкурентоспроможністю підприємств на засадах інноваційного маркетингу» (номер державної реєстрації 0119U100250), в межах якої дисертантом виконане теоретичне обґрунтування та практичне опрацювання шляхів використання інструментів реструктуризації аграрних підприємств в процесі їх залучення до інтеграційних зрушень в агропромисловому виробництві.

Вказані обставини є свідченням високого ступеня актуальності обраної теми та конкретизації напряму дисертаційного дослідження С.І. Глущенко.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Представлене дисертаційне дослідження є вдалою спробою поєднання та адаптації існуючих наукових підходів щодо пояснення процесів використання інструментарію реструктуризації аграрних підприємств в умовах поглиблення інтеграційних процесів. Якісний аналіз дисертації свідчить, що здобувачем виконане вивчення теоретичного базису поставленого наукового завдання, яке, передусім, передбачало обґрунтування теоретико-методичних та прикладних засад побудови механізмів реструктуризації аграрних підприємств в умовах поглиблення інтеграційних процесів.

Список використаних джерел налічує 159 найменувань, серед яких наявні праці провідних вітчизняних та зарубіжних фахівців з економічної теорії, аграрної економіки, менеджменту, нормативні, законодавчі та аналітичні матеріали.

Виклад матеріалів та результатів дисертаційного дослідження характеризується комплексністю. Заслуговує схвалення вдалий вибір інструментів сучасної методології наукового дослідження для вирішення поставлених завдань дослідження та досягнення його мети. Висновки, пропозиції та рекомендації є достатньо повними та аргументованими. Зміст дисертації відповідає її темі.

Розроблені автором рекомендації пройшли виробничу апробацію, що підтверджено відповідними документами.

Можна стверджувати, що висновки, пропозиції та рекомендації дисертанта є достатньою мірою обґрунтованими і достовірними.

Ступінь новизни наукових положень. Наукова новизна дисертаційної роботи С.І. Глущенко полягає в отриманні нового вирішення наукового завдання, яке полягало в удосконаленні та поглибленні теоретично-методичних положень щодо побудови механізмів реструктуризації в системі інтеграційних відносин аграрних підприємств.

Найбільш важливими результатами, що характеризуються новизною і розкривають повноту і зміст дисертаційного дослідження є:

- виконане вперше обґрунтування архітектури та архітектоніки механізму реструктуризації аграрних підприємств в системі інтеграційних відносин, який дозволяє поєднати результат- та процес-орієнтовані підходи з огляду на ідентифікацію економічних наслідків організаційних змін та зрушень в рівні концентрації капіталу суб'єктів інтеграційних утворень;

- удосконалення змістового наповнення причинно-наслідкових зв'язків організаційно-правових та організаційно-економічних інструментів здійснення процесів реструктуризації аграрних підприємств;

- удосконалення методичних засад управління концентрацією капіталу

аграрних підприємств та об'єднань в процесі агропромислової інтеграції, які дозволяють здійснювати вибір стратегічних напрямів виробничої та збутової інтеграції, а також виконувати ідентифікацію суб'єктів-інтеграторів в структурі інтеграційних утворень;

- удосконалення принципів антикризового управління при реалізації інтеграційної взаємодії аграрних підприємств в системі їх менеджменту, які передбачають дотримання системності при використанні засобів реструктуризації, оцінюванні змін в концентрації виробничого та комерційного капіталу, а також ідентифікації зрушень в структурі потенціалу підприємств;

- удосконалення методичного підходу до визначення обмежень рівня концентрації капіталу та зростання рівня економічної ефективності функціонування інтегрованих об'єднань аграрних підприємств;

- ідентифікація перспектив участі аграрних підприємств в інтеграційних процесах, з урахуванням напрямів їх спеціалізації, розмірів та масштабів з огляду на очікуване підвищення рівня економічної ефективності;

- розвиток організаційно-методичних засад стратегічного планування процесів та процедур реструктуризації аграрних підприємств на основі застосування інструментів витратно-цінового аналізу та прогностичних методів визначення економічних наслідків зрушень в правовому статусі, структурі власності та капіталу.

Повнота викладення у відкритому друку наукових положень дисертації. За темою дисертаційної роботи Глуценко С.І. опубліковано 8 наукових праць, в т.ч. 5 статей у наукових фахових виданнях та одна у закордонному виданні. Загальний обсяг публікацій за темою дослідження 3,4 ум.друк.арк. Основні положення дисертаційної роботи С.І. Глуценко достатньою мірою оприлюднені у відкритому друку. Вимоги МОН щодо необхідної кількості публікацій дотримано. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація

Глущенко С.І. «Механізми реструктуризації в системі інтеграційних відносин аграрних підприємств» складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Основний зміст дисертації викладений на 185 сторінках друкованого тексту.

Перший розділ присвячений систематизації економічних та нормативно-правових основ реструктуризації аграрних підприємств, визначенню характеристик розвитку інтеграційних процесів у вітчизняному агропромисловому виробництві, обґрунтуванню елементного складу інструментарію підвищення концентрації капіталу суб'єктів сфери виробництва сільськогосподарської продукції.

У другому розділі проаналізовано динаміку участі вітчизняних аграрних підприємств в інтеграційних процесах, виконано оцінку ефективності діяльності аграрних підприємств у складі інтеграційних утворень та економічних наслідків реструктуризації аграрних підприємств.

У третьому розділі обґрунтовано сценарії підвищення концентрації виробництва та капіталу в умовах розвитку інтеграційних процесів в сільському господарстві, організаційно-економічний механізм реструктуризації аграрних підприємств-учасників інтеграційних процесів, а також виконано оцінку ефективності процедур реструктуризації сільськогосподарських підприємств.

Дисертація С.І. Глущенко на тему «Механізми реструктуризації в системі інтеграційних відносин аграрних підприємств» за обраним напрямом дослідження, його предметно-об'єктною сферою та змістом відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають діючим вимогам МОН України.

Практична цінність результатів дослідження. Наукові, методичні та прикладні положення, викладені в дисертаційній роботі, отримані автором одноособово. Результати дисертаційного дослідження характеризуються практичною значущістю в контексті можливості їх застосування при розробці заходів з підвищення ефективності функціонування аграрних підприємств, а

також інтенсифікації та стимулювання розвитку інтеграційних процесів в аграрній сфері. Ступінь впровадження результатів є достатньою, що підтверджено відповідними документами щодо використання рекомендації дисертанта аграрними підприємствами та вищими навчальними закладами.

Зауваження до дисертаційної роботи. Не дивлячись на достатньо високий науковий рівень підготовки дисертаційної роботи необхідно звернути увагу на окремі недоліки та дискусійні положення:

1. При поданні на рис. 1.2 дисертації моделі механізму реструктуризації аграрного підприємства необхідно було б формалізувати систему цілей реструктуризації, що значно б полегшило сприйняття відповідності інструментів принципам.

2. Автор розглядає дефініцію «ресурсні складові інтеграційного механізму реструктуризації» (С. 48-51), демонструючи на рис. 1.4 зв'язок потенціалів підприємства не ідентифікуючи ступінь їх участі в процесі реструктуризації та опрацюванні відповідних управлінських рішень.

3. Дискусійний характер носить розгляд реструктуризаційного потенціалу аграрного підприємства через призму сприятливості економічних наслідків безвідносно до визначення ініціатора інтеграційного процесу, як суб'єкта, що має отримувати найбільші величини ефектів (п. 1.3 дисертації)

4. Представлена на сторінці 120 дисертації функціонально-структурна схема інтеграційного механізму потребує уточнення в частині послідовності виконання стадій та використання інструментів в межах виділених блоків.

5. Таблиця 3.7 дисертації має назву «Варіанти інтеграційних механізмів реструктуризації», втім, проілюстрована в ній відповідність стратегій та інструментів рівню інтеграційного потенціалу аграрних підприємств.

Вказані зауваження відображають власну наукову позицію опонента і не заперечують можливість існування авторського бачення шляхів розв'язання завдань дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України.

Дисертаційна робота Глущенко Світлани Ігорівни виконана на актуальну тему і достатньо повно відображає сутність отриманого при виконанні дослідження нового вирішення сформульованого наукового завдання. Одержані результати в достатній мірі обґрунтовані і достовірні. Автореферат відображає основний зміст дисертаційного дослідження.

Дисертаційна робота Глущенко Світлани Ігорівни «Механізми реструктуризації в системі інтеграційних відносин аграрних підприємств» відповідає вимогам МОН України, що встановлені до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у відповідності з пунктами 9, 11 та 12 діючого «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Глущенко Світлана Ігорівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри маркетингу,
підприємництва і торгівлі
Одеської національної академії
харчових технологій



В.В. Лагодієнко

Підпис	<i>Лагодієнко В.В.</i>
ЗАСВІДЧУЮ	
Вчений секретар	<i>Павлова Г.І.</i>

